STICUSA
KNIPSELKRANT 116

BEURS- EN NIEUWSBERICHTEN

Maandag 3 maart 1986

Cola Debrot-voordrachtencyclus

"CARIBISCHE LETTEREN VAN VERZET" DOOR AART G. BROEK

AART G. BROEK

It soon come
it soon come
Look out! Look out!
Look out!

Wi feel bad
wi look sad
wi smoke weed
an if yu eye sharp
read the vialence inna wi
eye;
wi goin smash de sky wid wi
bad bad blood
look out! Look out! Look
out!

it soon come
it soon come
is de shadow walking be-
hind yu
is I stannup rite before yu;
look out!

In tegenstelling tot het liefelijke beeld dat de Caraiben oproepen in reclamefolders zijn caraibische auteurs die, volgens Aart Broek, ook daadwerkelijk gelezen worden met heel andere dingen bezig dan het instand houden van het beeld van een onovertroffen caraibische weldaad en vriendelijkheid.

Bovenstaande gezongen tekst van Linton Kwesi Johnson (o.a. op zijn l.p. Voices of Victorie) was één van de voorbeelden van zowel de licht gecreoliseerde versie van het jamaicaans -- dat bedoeld is om kritiek te uiten aan het adres van westerse lezers en door middel van dat licht gecreoliseerde taalgebruik die Westerse lezers of toehoorders ook werkelijk te bereiken -- alswel als voorbeeld van uiting van verzet in de Caribische letteren, die Aart Broek zondagochtend in de aula van de UNA liet horen ter opluistering van zijn lezing.

Aart G. Broek, leraar engels aan het Peter Stuyvesant College, die kortgeleden -- 8 dec. j.l. -- nog in de belangstelling stond tijdens de champagnedoop dat zijn leerboek "Something rich like chocolate" onderging, heeft gisterochtend met zijn lezing "Caribische letteren van verzet" zijn gelijknamige UNA-cahier ten doop gehouden. Hierin schetst Aart Broek de ontwikkeling van de caraibische literatuur vanaf ongeveer 1920 tot op heden en dan spéciaal de vormen die auteurs gekozen hebben om tot een eigen, caraibisch, identiteitsbeeld te komen door o.a. literair verzet tegen de invloeden van de westerse cultuur in deze regio.

Naast wat genoemd zou kunnen worden "liederen van verzet", zoals de kritische calypso- en reggaesongs, zijn er in de caraibische literatuur enkele stromingen aan te wijzen die zich min of meer gelijktijdig op diverse (ei) landen voordeden en die gemeenschappelijke kenmerken hebben.

De idealisering van de Afrikaanse oorsprong komt ondermeer tot uiting in de Négritude-stroming (dat de tegenstellingen tussen zwart en blank aanscherpt).
De (her)waardering van orale, uit Afrika overgeleverde Ti-Jean en Ananseverhalen levert bijvoorbeeld "Ti Jean l'Horizon" van Symone Schwarz-Bart op.
De teleurstelling in Afrika als ideaal is onvermijdelijk: in verschillende romans uit het eind van de zestiger jaren komen romanfiguren tot het inzicht dat de caraibische mens zich niet kan verlaten op waarden uit Afrikaanse culturen, noch vertrouwen op een gebondenheid in ras. Maryse Condé publiceert in 1976 "Hérémakhonon", waarin blijkt: "... Het land, Afrika, beantwoordt zefs niet aan het meest vage beeld dat zij er van had. De realiteit blijkt een heel andere te zijn. In plaats van aloude waarden treft Veronica slechts folklore en ondoorgrondelijke politieke intriges aan".
De caraibische mens moet het dus niet hebben van Afrika, maar nog minder van de westerse cultuur. Verzet hiertegen komt ondermeer tot uiting in het "caraibiseren" van bestaande, westerse, cultuur, ofwel: een nieuwe invalshoek creëren door een west-indische benadering. In "Brother Man " (1954) van Roger Mais en in "Ti Jean l'Horizon" van Schwarz-Bart wordt tegenover de westerse Jezus uit de Bibel een caraibische, zwarte, Jezusfiguur geplaatst.

Behalve de Bijbel is ook het werk van Shakespeare een onuitputtelijke bron gebleken; naast vele andere voorbeelden noemde Aart Broek kennis van "Othello" onontbeerlijk voor een beter begrip van Cola Debrots "Mijn zuster de Negerin" (1934).
"Keer op keer", zei Aart Broek, "wijzen caraibische auteurs op de beperkte eurocentrische visie eigen aan het culturele westerse erfgoed en plaatsen daar een genuanceerde visie tegenover door aan de westerse invalshoek die van de Caraiben toe te voegen". Het beroemdste voorbeeld is "Wide Sargasso Sea" (1966) van Jean Rhys, dat een van de personages uit Charlotte Brontës "Jane Eyre" tot hoofdpersoon heeft.

In "Jane Eyre" komen we niets te weten over Antoinette, de krankzinnige west-indische erfgename, die met mr. Rochester getrouwd is. In "Wide Sargasso Sea" krijgen we zowel de engelse als de west-indische kant (namelijk de desastreuse uitwerking die de relatie met Rochester voor Antoinette had) te lezen.

"De kortzichtigheid van westerse auteurs en hun lezers wordt een halt toegeroepen," aldus Aart Broek, er mijn inziens aan voorbijgaand dat Jean Rhy's versie dan wel een voorbeeld van caraibische verzetsliteratuur is (en nog leuk gevonden en leesbaar ook), maar dat de kracht van "Jane Eyre" mede ligt in de geheimzinnigheid die rond Antoinettes bestaan geweven wordt en juist dáár een literairdramatische spanning aan ontleent!

Z.O.Z.

Vervolg Caribische letteren van verzet

Een andere stroming ontstond onder invloed van het tijdschrift "The Beacon" (trinidad 1931–1933): de barrack-yard novels, die het west-indische leven in al haar facetten beschrijven. De leef- en denkwereld van sociaal-economische gedepriveerden zijn sinds The Beacon niet meer weg te denken uit de engelstalige caraibische literatuur.

Daarnaast ontstond op Haiti in de dertiger jaren de politiek-literaire stroming het Indigénisme: het zoeken naar de culturele uitingen van afrikaanse orgine en de mensen die daar bij hoorden, ofwel de uitgebuitte bevolking van het Haitiaanse platteland. Zo ontstond uit het Indigénisme het genre "le roman paysan". (Wat niet hetzelfde is als streekroman, M.N.)

Na nog een korte behandeling van de Surinaamse schrijver Anton de Kom -- de in het UNA-cahier wel behandelde papiamentstalige literatuur kwam wegens tijdgebrek niet aan de orde -- besloot Aart Broek zijn lezing, waarbij mij vooral het gevoel overheerste dat met name de reggaesongs het meest beantwoorden aan de term "Caraibische letteren van verzet". Een discussie na afloop zou mogelijk een boeiende gedachtenwisseling hebben kunnen opleveren, bijvoorbeeld over de reikwijdte die Broek toekent aan het woord "verzet" of over zijn niet nader toegelichte stelling dat toerisme een vorm van onderdrukking is.

MARJO NEDERLOF.

DE BEURS
Dinsdag 4 maart 1986

MYRA MADURO DIREKTEUR TELE-ARUBA

ORANJESTAD — De Arubaanse regering heeft gisteren besloten Myra Maduro-Arends te benoemen tot directeur van Tele-Aruba N.V., waarvan de regering alle aandelen bezit en eind vorig jaar werd opgericht om het televisiestation op het eiland over te nemen in verband met het intreden van de status aparte.

In eerste instantie wees het aftredende Bestuurscollege Jossy Mansur aan als directeur, maar deze diende in de loop van deze week zijn ontslag in, waarna gisteren de beslissing van de nieuwe regering volgde.

Tevens verzocht de regering de nieuwe directeur het thans aanwezige personeel in dienst te houden met behoud van alle rechten. Onder het personeel toonde men zich uiterst voldaan over de beslissing van de regering, aangezien deze voor hen een einde betekende aan een periode van onzekerheid, die nog vergroot werd door allerlei geruchten. De vakbond FTA had meermalen haar grote bezorgdheid over de heersende situatie uitgesproken.

Amigoe
MAANDAG 3 MAART 1986

(uit: Sticusa journaal)

CEDRIC DANDARE, die Sticusa- bursaal is, heeft aan het stedelijk Conservatorium van Zwolle zijn eindexamen behaald. Dandaré begon zijn studie aan het Rotterdamse conservatorium waar hij tot juli 1984 bleef. Hij koos er echter voor zijn laatste studiejaar af te maken in Zwolle waar hij tenslotte de akte muziekonderwijs gitaar- lichte muziek in ontvangst nam. De groep die Cédric voor het eindexamenconcert samengesteld had bestond uit totaal 15 musici die composities brachten van onder andere Stevie Wonder, Chick Corea, Dizzy Gillespie en Cédric Dandaré zelf. Het concert, het eerste eindexamenconcert lichte muziek werd zeer enthousiast ontvangen. Dandaré gaat zich verder specialiseren op het gebied van het arrangeren.

AMIGOE
WOENSDAG 5 MAART 1986

Ingezonden

Toelichting

EEN EX-COLLEGA UIT Aruba vertelde mij gisteren dat mij "Notities bij Debrot- symposium" (gepubliceerd in de Amigoe van 18-2-'86) de aandacht heeft getrokken op Aruba. Ik heb het nl. in die "Notities" gehad over het feit dat de organisatoren van het Debrot- symposium op Aruba wellicht aan een forum hadden kunnen denken om de "paper" van Albert Helman ("Debrot in het Caraïbisch gebied") aan een diepgaande discussie te onderwerpen. Mijn ex-collega wees mij erop dat ik misschien iets genuanceerder had kunnen zijn in dit opzicht. Ik zou hier graag een toelichting willen geven van hetgeen ik reeds twee weken geleden geschreven heb. Helman werd uitgenodigd om op Curaçao te spreken over "Debrot in het Caraïbisch gebied". Hij sprak hier noch over het werk van Debrot, noch over wat in feite die "Caraïbische literatuur" inhoudt. Wat hij deed, was een heel interessante opsomming geven van een reeks prominente figuren uit de Latijnsamerikaanse en de Caraïbische literatuur, waarbij hij vertelde wat zij zoal, naast het schrijven, op andere terreinen deden of gedaan hebben. Hoe wil men op deze manier antwoord geven op de vraag of Colá Debrot tot de Caraïbische literatuur behoort? Bij de discussie werd hem gevraagd waarom hij toch de dichters en schrijvers van de zgn. "Afro- Antillanismo" (Cuba, Santo Domingo en Puerto Rico) had overgeslagen. Hij gaf als antwoord, dat hij onmogelijk alle namen kon opnoemen.

Daar gaat het nou juist niet om! In zijn betoog had Helman zich best wel kunnen beperken tot die schrijvers en dichters die sinds omstreeks 1926 zijn begonnen met de uitbeelding van de Caribische gemeenschap in hun werken. Maar de Surinaamse criticus en schrijver verkoos te praten over de politieke en diplomatieke functies, die bijna al die Latijnsamerikaanse en Caribische schrijvers bekleedden. Dus niet over hun werken, maar wat zij zoal naast het schrijven deden. Helman zelf bekende (na zijn lezing) dat hij "geen Debrotkenner" is (Ñapa 21-2-'86). Is dit niet merkwaardig wanneer men op een symposium dient te spreken over "Debrot in het Caraïbisch gebied?"

Nu heeft men daarna hetzelfde symposium ook op Aruba gehouden. Enkele van de organisatoren hadden het symposium reeds op Curaçao meegemaakt. Men was dus goed op de hoogte van het feit dat de discussie over "Debrot in het Caraïbisch gebied" geen succes is geworden. De "paper" van Helman werd op Aruba voorgelezen (ietwat gewijzigd en verkort), omdat de schrijver zelf niet aanwezig was. Ik vroeg nog aan de voorlezer wat er daarna ging gebeuren d.w.z. of de vragen door hém beantwoord zouden worden. Het antwoord was bevestigd. De discussie kwam helaas niet op gang. De opmerkingen uit het publiek, die juist bedoeld waren om tot een beter beeld te geraken van de Caraïbische literatuur, werden niet verder uitgediept. Frank Martinus bv. formuleerde in zes minuten wat Helman in twee uren niet gelukt was. Maar daar werd, helaas, niet op ingehaakt. Ik geloof dat we veel verder zouden zijn gekomen indien wij (na de teleurstelling op Curaçao) op Aruba een forum hadden gehouden met drie of vier panelleden (bv. de heren Aart Broek, Frank Martinus, Pedro Velásquez en Ramon Todd), waardoor de kwestie over de Caraïbische literatuur wellicht iets duidelijker zou zijn geworden. Wij moeten vooral onze eigen mensen niet onderschatten. Ik hoop dat mijn "Notities" hierdoor iets genuanceerder zijn geworden.

HENRY HABIBE

Expositie in CCC:

Tony Monsanto na lange omzwerving thuis: Bonbini

VAN 8 TOT 15 maart presenteert het CCA in de expositiezaal een veertigtal schilderijen, pentekeningen en aquarellen van de Curaçaose schilder Tony Monsanto.

De in 1946 op Curaçao geboren Monsanto vertrok al op jonge leeftijd naar Nederland, waar hij in de jaren zestig aan de Kunstacademie Artibus (Utrecht) en aan de Rijksacademie voor Beeldende Kunsten (Amsterdam) studeerde. Na deze kunstvak-opleidingen vervolgde Monsanto zijn studie aan de Technische Hogeschool te Delft, waar hij in 1978 zijn architectuur- studie afrondde. Vervolgens werkte hij in West-Duitsland, waarna hij in 1981 naar Curaçao terugkeerde.

Sinds dat jaar heeft hij verschillende exposities gehouden, zoals in het Curaçaosch Museum (1983), de Grote Kerk in Amsterdam (1984) en in het Museo de Arte y Historia en Casa Candina in San Juan, Puerto Rico (1984). In 1985 wint hij een prijs in de Emerald City Classics in Wichita, Kansas, een internationaal kunstgebeuren.

In de in het CCA tentoongestelde collectie valt vòoral de serie schilderijen en pentekeningen op. De voornamelijk acrylverf- schilderijen vormen een zeer coherente serie, waaraan Monsanto vanaf maart 1985 gewerkt heeft. De pentekeningen zijn over een langere periode, vanaf 1978, gemaakt. Al op het eerste gezicht merkt men dat er in dit werk iets heeft plaatsgevonden. Net zoals Monsanto's leefwereld, zijn directe omgeving, door zijn verhuizing naar de Antillen een grote verandering heeft ondergaan, zo is in zijn beeldend werk ook een grote, fundamentele verschuiving te ontdekken. Het verschil tussen de Noordeuropese manier van leven en de Caribische is hier heel goed zichtbaar geworden. Het is op dit soort momenten dat men dankbaar is voor het werk van een schilder, dat men ziet welke belangrijke taak de beeldende kunst heeft; *het zichtbaar maken van de dingen van het leven*.

Wat wordt er hier dan zichtbaar gemaakt? De diversiteit van onze wereld, van de mens, van het leven. Of, meer gewoon gezegd, het verschil tussen oud en nieuw, koud en warm, noord en zuid, tussen hier en daar.

De pentekeningen vormen in dit geval, simpel gesteld, wat men het "verre" kan noemen, het behorende aan een andere cultuur. Zelfs een tekening met een door-en-door Curaçaose titel als «Brug over de St. Annabaai» doet nog onmiskenbaar Europees aan. Dit geografisch- cultureel verschil wordt nog gecompliceerder door twee andere aspecten, namelijk Monsanto's *eigen* schijnbaar gespleten bestaan: als schilder en bouwkundige tegelijk en met betrekking tot het werk zelf, het extreme verschil tussen de pentekentechniek in zwart-wit enerzijds, en de schilder- techniek in een grote verscheidenheid van kleur anderszijds.

Titels als «German Chess», «Cathedral 65», «Reunion in Florence» plaatsen het werk al snel in een bepaalde context. Bij het bekijken van de tekeningen is men constant bezig met de vraag wat sterker is; de technisch zeer strakke, nuchtere en afgewogen werkwijze, of de vreemde, tragi- komische werelden die elk beeld weer oproept. De tekeningen zijn technisch heel knap uitgevoerd, elke lijn is gecontroleerd, elke vierkante centimeter nauwkeurig bewerkt, elke toon zorgvuldig opgebouwd. Het respect voor architecturale gegevens en detaillering is indrukwekkend.

Hoe groot is dan ook de tegenstelling met het menselijk element in dit werk. Het heeft weinig zin erachter te proberen te komen wie al die figuren voorstellen, wat zij aan het doen zijn. Het zijn creaturen, ontstaan en levend in een wereld van barokke fantasie. Het zijn voorstellingen van een degenererende samenleving, van een eeuwig durend carnaval als een bevrijdende, maar ook destructieve kracht in een cultuur.

Als in een optocht trekt alles aan het oog voorbij; de oude geschiedenis, de Grieken, Bacchus, de Middeleeuwen, Breughel en Bosch, de Renaissance, Florence, de decadentie van de moderne mens, constant getekend door de waanzin, door de onmacht om orde op zaken te stellen. Het feit dat bij het bestuderen van deze tekeningen je een pessimistisch, beklemmend gevoel bekruipt, bevestigt alleen maar de effectiviteit van Monsanto's werk.

De Caribische zon laat echter een totaal andere werkelijkheid zien. De schilderijen bieden, in tegenstelling tot de pentekeningen, veel vrijheid en ruimte aan de kijker voor een eigen interpretatie. Hier vertoeft men in een wereld vol kleur, geschilderd in een beeldtaal waarmee men zich meer verwant kan voelen. Er heerst echter nog een bepaalde dreiging, verscholen achter complexe composities. En de duidelijk overheersende mensfiguur, met zijn vreemd gedrag, speelt ook hier nog de belangrijkste rol.

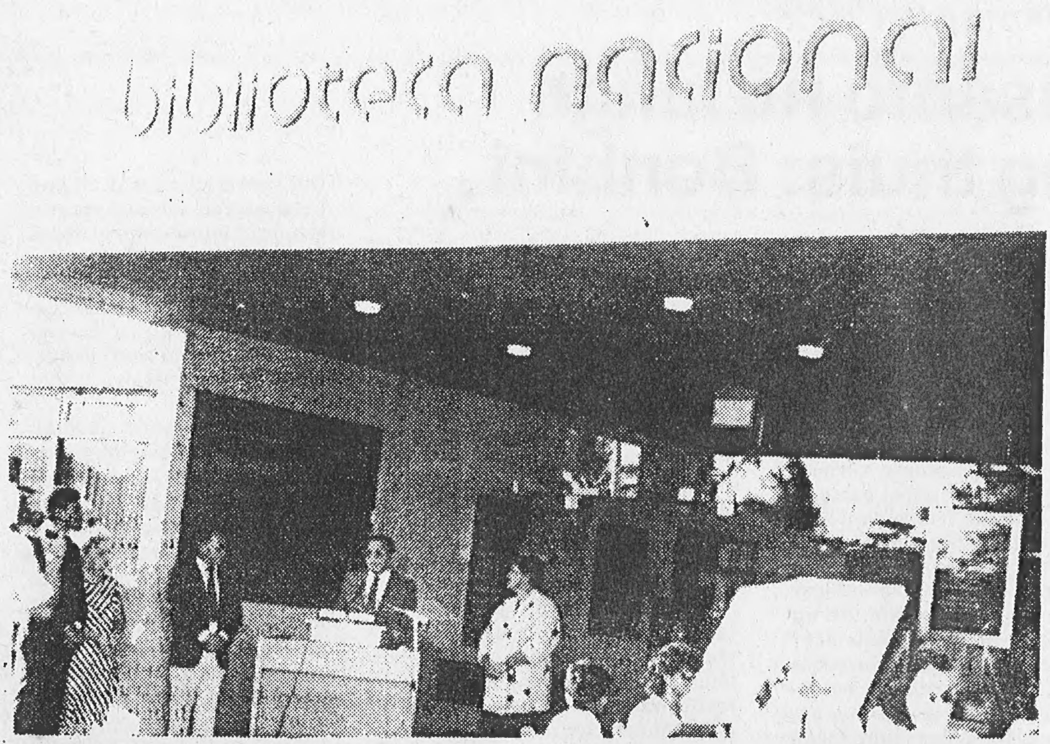
Maar wat hier te zien is, is in wezen een andere mens. Nog niet gedegenereerd tot zwart-witte gekte. Eerder primitief, mythisch, dromend en starend, dansend en parend in een overvloed van kleur en licht. Deze figuren ontstaan en gaan weer op in talloze vormen en kleurvlakken, hun bestaan is nog niet vast, nog niet zeker. De in deze schilderijen bestaande mens is (nog) vrij van bedwingende architectuur en van vastgelopen tradities. Zijn oorsprong ligt in verschillende landen en culturen, even verschillend en verrassend als de talrijke beeld- elementen (kleur, lijn, vorm, vlak, beweging, enz.) die in elk schilderij te vinden zijn.

Wat men hier ziet afgebeeld, zichtbaar ziet gemaakt, is de Caribische mens in zijn eigen wereld. Na een lange omzwerving is Monsanto weer thuis. Bonbini!

STAN KUIPERI

...«Harmony and Diversion» van Monsanto....

ORANJESTAD — Gistermiddag heeft de Openbare Bibliotheek de officiële naam gekregen van Biblioteca Nacional di Aruba. Dat geschiedde tijdens een toespraak door gouverneur F.B. Tromp bij de ingang, waarna de aanwezigen het gebouw konden betreden en aanwezig zijn bij de opening van de expositie «Aruba Antes y Awor, Status Aparte» door minister mr. Mito Croes. De ene foto toont gouverneur Tromp tijdens zijn toespraak en tijdens de rondgang in het gebouw samen met premier mr. Henny Eman, minister mr. Mito Croes en de directrice van Biblioteca Nacional, Alice van Romondt.

Bibliotheca Nacional wil hart van cultureel Aruba zijn

Status aparte- expositie van bibliotheek uitstekend idee

ORANJESTAD — De belangrijke plaats die de Openbare Bibliotheek — sinds gisteren officieel «Biblioteca Nacional» — in de Arubaanse gemeenschap is gaan innemen, werd gisteren nog eens bevestigd bij de opening van de Status aparte- tentoonstelling, die de gehele maand te zien zal zijn. De afgelopen jaren werd dankzij kundige leiding en het enthousiasme van alle ambtenaren bij de Bibliotheek regelmatig met tentoonstellingen de aandacht op een bepaald gebeuren gevestigd. Zelfs het honderd-jarig bestaan van de Amigoe ontsnapte niet aan de aandacht en vooral het enthousiasme. Met de Status apartetentoonstelling heeft de Biblioteca Nacional de spijker op de kop geslagen. Een tentoonstelling van iets eigen van Aruba, een strijd van jaren in woord en beeld, op eenvoudige wijze gebracht met het beschikbare materiaal, maar wel op treffende wijze.

In de hal van de Bibliotheek vindt men werken van scholen en individuelen die op deze creatieve wijze hun gedachten over en vooral ook hun hoop op de status aparte tot uitdrukking hebben gebracht. Voorts wordt er alle aandacht besteed aan onze vaderlandse identiteit met: volkslied, vlag, wapen, Vrijheidsplein, wapen van politie, douane, immigratie en gevangenis, die nu alle hun eigen wapen hebben, terwijl postzegels en munten niet ontbreken. In de activiteitenzaal van de Bibliotheek staat een klein gedeelte van de vele publicaties die in de pers en elders zijn verschenen, beginnende bij de eerste Ronde Tafel Conferentie van 1948 toen de vader van de huidige premier Shon A Eman op 18 maart de motie aan Nederland overhandigde over de status aparte, die toen door Nederland werd afgewezen. Daarna de tweede RTC welke resulteerde in 1954 in het Statuut en vervolgens het accepteren van de motie van Betico Croes over het zelfbeschikkings- recht van Aruba in de Tweede Kamer op 27 september 1978.

Voorts ontbreekt bij de tentoonstelling niet de geschiedenis van de Arubaanse politieke partijen. De partijen, die niet op de tentoonstelling te zien zijn, ontbreken omdat zij aan het verzoek van de Bibliotheek om materiaal ter beschikking te stellen niet hebben voldaan. Ook wordt het Aruba van vroeger getoond met keramiek, schilderijen en een collectie postkaarten van Aruba. Het hedendaagse Aruba is vertegenwoordigd door gouverneur F.B. Tromp en het kabinet- Eman. Voor hen die nog meer willen weten, is er een goed opgezette video- presentatie, waarin antwoord op vele vragen wordt gegeven. De Biblioteca Nacional wil met deze tentoonstelling een en ander vastleggen opdat zij die na ons komen ook de geschiedenis van hun eiland kunnen beleven. De Biblioteca Nacional verdient een pluim voor dit nieuwe tonen van zijn wil om de Bibliotheek tot het "kloppend hart" van cultureel Aruba te maken. Met deze tentoonstelling kan dit hart alleen maar sneller gaan kloppen vanwege de uitstekende presentatie, die niet alleen liefde voor het vak toont, maar bovenal liefde voor het land Aruba.

JOVADESH

EDDY BENNETT BREEKT LANS VOOR AUTEURSRECHT

ORANJESTAD – Behalve onderwijzer, pianist, componist, arrangeur en muziekleraar, is Eddie Bennett ook de persoon op het eiland, die zich het meeste inzet voor erkenning van het muziekauteursrecht al jarenlang. Dat het evenwel (nog) niet tot de gewenste erkenning is gekomen, komt voornamelijk omdat de componisten zich blijkbaar niet bewust zijn van hun waarde en belang voor de muziekwereld op Aruba.

Zonder die componisten zou er b.v. weinig overblijven van de vele festivals op het eiland en met name de festivals tijdens de carnavalsperiode. Neemt men als voorbeeld het tumba-festival, dat wel het grootste is. De zangers krijgen geld, de bands of combo's eveneens, maar de componisten, die toch moeten zorgen voor de nieuwe tumba's worden slechts in het programma vermeld en kunnen verder genoegen nemen met een schouderklop.

In 'Skol i Komunidat', het orgaan van de onderwijsvakbond Simar, wijdde Eddie Bennett weer eens aandacht aan dit probleem en hieraan ontleent de Beurs enige gedeelten.

Het mooiste van de hele situatie is wel dat de Antilliaanse wet, in tegenstelling tot wat iedereen dacht, juist aan de componist of schepper rechten toekent en wel bij Publicatieblad 1913 nr. 3. Nu dat practisch iedere betrokkene weet van het bestaan van deze auteurswet wordt de vraag of ermee rekening wordt gehouden of niet. En het antwoord van Eddie Bennett is een volmondig absoluut niet! En toch zijn er veel mensen en instanties op het eiland, die hiermee rekening zouden moeten houden, waarbij in de eerste plaats gedacht wordt aan de organisatoren van festivals zoals de bovengenoemde, maar op de tweede plaats ook de radiostations en televisie en op de derde plaats gewoon iedereen, die een creatie van een ander reproduceert, op welke wijze ook.

De Stichting Arubaans Carnaval respecteert de auteursrechten niet. Als zij maar genoeg zangers met een nieuwe tumba hebben, beleggen zij twee vergaderingen, één voor de zangers om zich in te schrijven en één voor de begeleidende groepen om de volgorde van optreden te bepalen. Maar wat zou de SAC doen als er geen nieuwe tumba's waren en iedereen met dezelfde tumba van het vorig jaar verscheen? Er zouden geen duizenden naar het stadion trekken, maar misschien slechts een handvol. De componist wordt echter slechts betaald als hijzelf toevallig ook de arrangeur is. De vereniging van musici (ASOMA) zorgt dat haar leden niets tekort komen. In 1984 kreeg elke band f. 2000.- om onder de verschillende musici te verdelen. Deze vereniging kan evenmin voor de rechten van de componisten of auteurs opkomen, daar zij anders in conflict zou komen met haar leden. Met andere woorden blijft niemand anders dan de componisten/auteurs over om eventueel een advocaat in de arm te nemen en hun zaak voor de rechter gaan verdedigen.

Een ander fenomeen, dat de laatste tijd steeds meer voorkomt is dat een Amerikaanse of andere buitenlandse hit "gepakt" wordt en in het papiamento omgezet zonder toestemming van de auteur. Dit wordt blijkbaar gedaan in navolging van een Antilliaans duo in Nederland (monkey see, monkey do), evenwel vergetende dat in Nederland wél rekening gehouden moet worden met het Bureau Muziek Auteursrecht (BUMA), welke ervoor zorg draagt dat de componisten/auteurs het hen toekomende krijgen. Hier zal een dergelijke "diefstal" geen problemen opleveren, aangezien Aruba niet is aangesloten bij de "Universal Authors Convention". Een dergelijke bezigheid is echter wel fnuikend voor de muzikale creativiteit en lijkt wel erg veel op de weg van de minste weerstand.

Eddie Bennett komt dan ook tot de conclusie dat het de hoogste tijd wordt dat de componisten zich organiseren en aldus een pressiegroep vormen, die de overheid ertoe kan brengen de wet uit 1913 aan te passen en Aruba lid te laten worden van de "Universal Authors Convention", zodat we ook ten opzichte van het buitenland beschermd zijn.

Eén en ander zal een optimaal functioneren van de Arubaanse muziekcultuur ongetwijfeld ten goede komen.

AMIGOE DINSDAG 4 MAART 1986

Studiemogelijkheid wordt onderzocht

Papiamentu op lijst "kritieke talen" in VS

WILLEMSTAD — Papiamentu verschijnt samen met 168 andere "kritieke" talen op een lijst die het Amerikaanse departement van Onderwijs gepubliceerd heeft. Het gaat hierbij om vreemde talen, waarvan de Amerikaanse regering van mening is dat (Amerikaanse) studenten in staat gesteld moeten worden die te leren.

De Amerikaanse regering heeft hiervoor 2,45 miljoen dollar beschikbaar gesteld, terwijl het departement van Onderwijs in de VS op jaarbasis 32 miljoen dollar neertelt om studie-centra te financieren, waar circa 150 van de "kritieke talen" onderwezen worden.

De lijst werd opgesteld aan de hand van aanbevelingen van het ministerie van Buitenlandse zaken (State Department) als ook de Amerikaanse ministeries van Defensie-, Volksgezondheid en 'Human Services." Het National Science Foundation heeft daarnaast ook aanbevelingen gedaan.

De Amerikaanse krant, The Washington Post, die hierover onlangs een artikel publiceerde, zinspeelt op de politieke en economische belangen die de VS bij het project heeft. In de officiële overwegingen wordt gesproken van: "Het nationale veiligheidsbelang in diplomatieke- en militaire omstandigheden of strategische geografische lokaties; "het economische veiligheidsbelang met betrekking tot de economische banden met andere landen" en "wetenschappelijke onderzoeken die van regionaal- of wereldbelang zijn."

Hoewel Papiamentu niet met zoveel woorden in het Washington Post artikel genoemd wordt, verschijnt deze taal wel op de lijst, naast ondermeer talen zoals Bulgaars, Nederlands, Eskimo, Nepali, Somali, Wolof, Yiddisch en Zulu- Xhosa. Andere "kritieke talen" die op de lijst voorkomen: Afrikaans, Ewe-Fon (van de familie van Sudanese talen) en Russisch.

Volgens het artikel zal de lijst binnen enkele maanden gewijzigd worden in een van circa 12 "zeer kritieke" buitenlandse talen. Onderwijs- autoriteiten die in de krant aangehaald worden, vinden het niet vreemd dat het hier om voor Amerikanen "obscure talen" gaat. Dat komt, zo meent men, door de "talen-ongeletterdheid" van de Amerikaan. Dit leidt, naar hun mening, alleen tot beperkingen bij de tot standkoming van banden met andere landen en levensstijlen. "Al deze talen dienen een wetenschappelijk doel, maar dan moet de visie op de wetenschap verbreed worden", aldus een van de Amerikaanse onderwijs- autoriteiten.

Erkenning

HOEWEL NIET ZONDER meer als verheugend moet worden ervaren dat de uit Suriname afkomstige muziekpedagoog Rudy Bedacht waardering mag ondervinden voor hetgeen hij de afgelopen vijf jaar heeft gedaan is er bij de aanbieding van zijn leerboek voor elementaire muziek-kennis toch een opvallende afwezige. In de enigszins gezwollen toespraak die Rudy Bedacht hield bij de aanbieding van zijn AMV leerboek, werd niet eenmaal het Cultureel Centrum Bonaire (CCB) noch de voorzitter daarvan Sandra Salomons genoemd.

Hoewel beide Surinamers gaarne langs de weg timmeren waarbij Bedacht met drie lengten voorsprong wint op Salomons, wordt deze laatste wel eens onrecht aàngedaan dat hij niet verdient. In het midden latende of een uit Suriname afkomstige immigrant de aangewezen persoon is om als voorzitter te fungeren van een Bonaireaanse culturele instelling, is het te eenvoudig om de voorzitter van het CCB Sandra Salomons losjesweg te negeren. De Amigoe die Salomons altijd kritisch begeleid heeft, zowel als voorzitter van de Scholengemeenschap Bonaire (SGB) en als voorzitter van het Cultureel Centrum Bonaire (SGB) moet echter wel attenderen op het feit dat de aanwezigheid van Bedacht op Bonaire en zijn werkzaamheden alhier uitsluitend voor de volle honderd procent het werk waren van de niet aflatende ijver van de steeds verguisde Sandra Salomons.

Het is derhalve een zeer grote omissie dat bij de aanbieding van het AMV basisschool- leerboek uitgerekend Salomons niet aanwezig was.

Zonder Salomons was er geen Bedacht er geen leerboek. Bedenk (onvoltooid tegenwoordige tijd) dat wel, voor men ergens anders op bedacht (onvoltooid verleden tijd) is...

KRALENDIJK — Ter gelegenheid van het vijfjarig bestaan van de muziekschool maar tevens ter afsluiting van de muziekbegeleiding die Rudy Bedacht gaf op de basisscholen bood de auteur 150 leerboeken aan om de continuiteit in het basisonderwijs te waarborgen. Bij de foto vlnr h[...] hoofd van de afdeling Onderwij[...] Pancho Cicilia, secretaris van het R.K. Schoolbestuur Papa Statia, de auteur, het hoofd van de afdeling Opvoeding en Cultuur Frans Booi en gezaghebber mr George Soliana.

Muziekpedagoog Bedacht: van emotie naar kennis

Muziekonderwijs basisscholen voor komende jaren verzekerd

KRALENDIJK — Afgelopen maandag heeft de muziekpedagoog en auteur Rudy Bedacht zijn eerste AMVA Muziekboek officieel overhandigd aan gezaghebber mr George Soliana en aan de vertegenwoordigers van het basisonderwijs. Bedacht die vijf jaar geleden in samenwerking met de Sticusa en het CCB op Bonaire tewerk werd gesteld om het muziekonderwijs in goede banen te leiden, heeft niet alleen talloze leerboeken geschreven, maar is ook de stimulerende motor geweest bij het oprichten van de Bonaireaanse muziekschool.

Tijdens een korte plechtigheid waar ook het hoofd van Cultuur en Opvoeding de veelzijdigheid van de Surinaamse gitarist Rudy Bedacht belichtte, bood de muziekpedagoog een van zijn vele studieboeken aan in de hoop, dat er grif gebruik gemaakt zal worden van de mogelijkheid op eenvoudige wijze muziek te studeren, waardoor de emotionele manier van muziekvertolking wordt versterkt door de kennis van de muziekleer. Om zijn pionierswerk dat Bedacht gedurende vijf jaar heeft verricht op de basisscholen te verzekeren, heeft de Surinaamse auteur, die ook op literair gebied reeds bekendheid geniet, honderdenvijftig leerboeken aangeboden die op de scholen gebruikt kunnen worden.

In zijn begeleidende toespraak bij het aanbieden van de boeken attendeerde Bedacht onder meer op het feit, dat er in de muziekleer twee normen te onderscheiden zijn: de intelectuele categorie en de emotionele categorie. Bedacht die zich in zijn toelichting wilde beperken tot de muziekkunst benadrukte, dat deze kunst op Bonaire vóór zijn komst en voor de oprichting van de muziekschool voornamelijk werd beoefend in de contekst van emotionele of gevoelsmatige relatie, waardoor men zonder de minste kennis van het notenschrift toch muziek kon maken. Volgens Bedacht wordt deze emotionele manier van mucisеren evenwel ontegenzeglijk geconfronteerd met een beperking waardoor men zich geen toegang kan verschaffen tot de schriftelijke notatie waardoor er een zekere geisoleerdheid kan ontstaan.

De oprichting van de muziekschool in 1981 maakte daaraan echter een einde, aldus muziekpedagoog Rudy Bedacht. Zo werd de muziekstudie van een elitaire bezigheid iets, waaraan eigenlijk iedereen deel kon nemen. Deze muzikale alfabetisatie die onder auspicien van de muziekschool plaats heeft gevonden heeft gedurende vijf achtereenvolgende jaren meer dan duizend mensen in de leeftijd van tien tot zestig jaar kunnen bereiken en dat is meer dan tien procent van de Bonaireaanse bevolking, die nu in staat is muziek te spelen van noten en dat ook te presteren op diverse instrumenten zoals gitaar, piano, blokfluit, trompet, saxofoon, klarinet en blokfluit.

Een belangrijke doelgroep van de muzikale alfabetisering vormt de basisschool aldus Rudy Bedacht, en in zijn AMVA- boek dat nu ter beschikking wordt ge[...]steld van de basisscholen, waar Bedacht zelf geen les meer geeft kan de continuiteit voortgezet worden en een steun bieden aan de culturele behoefte van Bonaire.

Met het ter beschikking stellen van deze AMVA boeken aldus Bedacht wordt het muziekonderwijs tevens gedecentraliseerd en de basisscholen zijn nu niet meer afhankelijk van één leerkracht, maar nu kunnen de lessen gegeven worden door de klasseleerkrachten zelf. De leerlingen ontvangen dit onderwijs geheel kosteloos hetgeen volgens Bedacht een rechtstreekse bijdrage levert tot de financieel economische problemen en daaruit valt dan de conclusie te trekken, aldus de muziekpedagoog, dat men op de goede weg zit. Als de aanbieding van de 150 leerboeken in dit perspectief geplaatst wordt, aldus Bedacht, dan kan er haast gesproken worden van een historische gebeurtenis. Niet alleen voor de huidige maar ook voor de komende generatie.

AMIGOE WOENSDAG 5 MAART 1986

Niet verstandig afwachtende houding aan te nemen

Onderwijs: principe besluit genomen invoering Papiamentu

KRALENDIJK — Hoewel het BC nog geen definitieve beslissing heeft genomen over de datum waarop ook in het Bonaireaanse onderwijs het Papiamentu zal worden ingevoerd is het niet verstandig af te blijven wachten tot die beslissing tenslotte valt. De afdeling Onderwijs wil derhalve nu reeds aandacht aan de materie schenken.

Zoals bekend heeft het BC zich ten aanzien van de spelling van de landstaal ook laten leiden door de beslissingen die er op Curaçao zijn genomen, aangezien het financieel voor Bonaire nau-..elijks mogelijk is een afwij-..nd standpunt in te nemen. De meningen waren overigens nogal verdeeld en toen er gekozen moest worden voor de Papiamentse spelling uit fonologische of etymologische achtergrond, bleek de leerkrachtenvakbond zonder meer aan de zijde van de fonologie te staan, terwijl de Bonaireaanse schrijversvereniging eerder voor de etymologische spelling opteerde. Het BC heeft toen min of meer een beslissing genomen die economisch ook aanvaardbaar was en voor de fonologische spelling gekozen. In dat opzicht zal er dus weinig onderscheid zijn.

In verband met de invoering van het Papiamentu als vak in het basisonderwijs werden Sedukal (Schooladviesdienst van Curaçao) en de afdeling Onderwijs en Cultuur van het zustereiland bereid gevonden om ook aan de Bonaireaanse leerkrachten de informatie te verstrekken over de werkzaamheden die op Curaçao plaatsvinden en nog gedaan moeten worden alvorens de invoering een feit zal worden.

Met nadruk stelt het hoofd van de afdeling onderwijs Pancho Cilia, dat er op Bonaire nog geen beslissing is gevallen, maar dat in principe wel de beslissing is genomen dat Papiamentu ingevoerd zal worden. Voor de leerkrachten zal donderdag de gelegenheid zijn zich in de aula van de SGB op de hoogte te stellen van de huidige situatie.

DE BEURS
Zaterdag 8 maart 1986

PAPIAMENTSE GRAMMATICA

ORANJESTAD -- Ex-politicus Rudy Frank heeft gisteren het eerste exemplaar van een eigen boekwerk, dat 208 pagina's telt en gewijd is aan de grammatica van het papiaments, overhandigd aan minister van algemeen welzijn mr. Mito Croes. Het gaat hier om een geheel eigen initiatief van Rudy Frank, die als politicus ondermeer minister en gedeputeerde van onderwijs was, en moet gezien worden als een bijdrage aan de verdere ontwikkeling van het papiamento. Zoals bekend, bestaan bij de huidige regering serieuze plannen om het papiamento als voertaal bij het onderwijs te introduceren. Minister Mito Croes toonde zich aangenaam verrast met het resultaat van het initiatief van Rudy Frank en diens bijdrage aan de ontwikkeling van het papiamento.

AMIGOE ZATERDAG 8 MAART 1986

Commissie papiaments overlegt met Croes

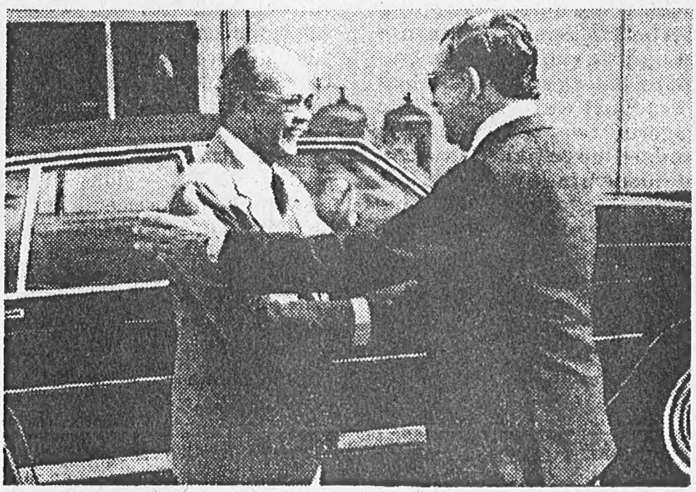
ORANJESTAD — De commissie «Standarisacion di Papiamento» hebben een gesprek gehad met minister van Welzijnszorg mr. Mito Croes. Tijdens de vergadering gaf voorzitter Ramon Todd Dandare de bewindsman een uiteenzetting over de taak en reeds verzette werk van deze commissie.

Voorts werd gesproken over een protocol van samenwerking dat op dit gebied gesloten dient te worden tussen de Antillen en Aruba. Ook werd gesproken over de revisie van de ortografie.

Op zijn beurt wees minister Croes de commissie erop dat men tot officiële en juridische erkenning van deze commissie zal moeten komen. Bijzonder veel interesse toonde minister mr. Mito Croes in het werk van de commissie en in verband daarmede werd ook gesproken over de voorbereiding van de leerkrachten in Papiamento alsmede een LO cursus Papiamento en de daarvoor te stellen eisen. De minister verzocht de leden het werk te blijven voortzetten, waarna voorzitter Ramon Todd Dandare dank bracht voor het gesprek en de belangstelling van de bewindsman.

Van de commissie waren, naast de voorzitter, ook aanwezig Ito Tromp secretaris en leden Rudy Frank, Digna Lacle-Herrera, Richard Harms, Frank Booi, Ernesto Rosenstand, Rufo Odor en Julio Maduro aanwezig.

AMIGOE ZATERDAG 8 MAART 1986

WILLEMSTAD— Gouverneur dr René Römer en gouverneur Felipe Tromp van Aruba hebben deze week voor het eerst hun periodiek overleg gehouden, hetgeen plaats vond op Curaçao. Op de foto het moment waarop gouverneur Römer (links) gouverneur Tromp begroet bij de aankomst op Curaçao met de Fokker Maritiem.

De Beurs Zaterdag 8 maart 1986

WASHINGTONPARK: EERSTE KLEURENGIDS STINAPA

WILLEMSTAD - Stinapa 'no 29' is uit! Deze eerste gekleurde gids -met als onderwerp het Washington-Park op Bonaire- is voorzien van prachtige foto's. De tekst, in het Engels, geeft de vele mogelijkheden op de twee routes (de 'gele' en de 'groene') in het park aan. Daarbij verwijzen gekleurde stippen in volgorde naar het kaartje, dat in tweeën gedeeld aan de binnenzijde van de omslagen staat. Op deze manier is overzichtelijk weergegeven, wat men allemaal kan doen tijdens excursies in het 'Washington-Slagbaai Nationaal Park, Bonaire', zoals het officieel heet. Flora, fauna en interessante plekjes worden ook uitgebreid behandeld; zelfs de namen zijn respektievelijk in het Engels, Latijn (de wetenschappelijke aanduiding) Papiamentu, en het Nederlands weergegeven.

Inderdaad een eerste kleuren-uitgave om trots op te zijn, en Stinapa kondigt dan ook de binnenkort verschijnende gids van het Christoffelpark aan — natuurlijk ook in kleur!

Deze gids, die dank zij financiele steun van Sticusa en het Comité voor Zomerpostzegels tot stand kwam, is in de boekhandel reeds verkrijgbaar. Diegenen, die vóór 1 mei Stinapa een donatie geven van vijftien gulden, krijgen hem echter gratis toegestuurd, inplaats van f 7,50 te betalen in de boekhandel. Donaties na genoemde datum reduceren de prijs van het boekje tot f 3,--. Donateurs krijgen ook de andere Stinapa-publikaties tegen sterk gereduceerde prijzen. Voor meer informatie: Stinapa, tel. no. 624242 of 624705 (P.o.b. 2090).

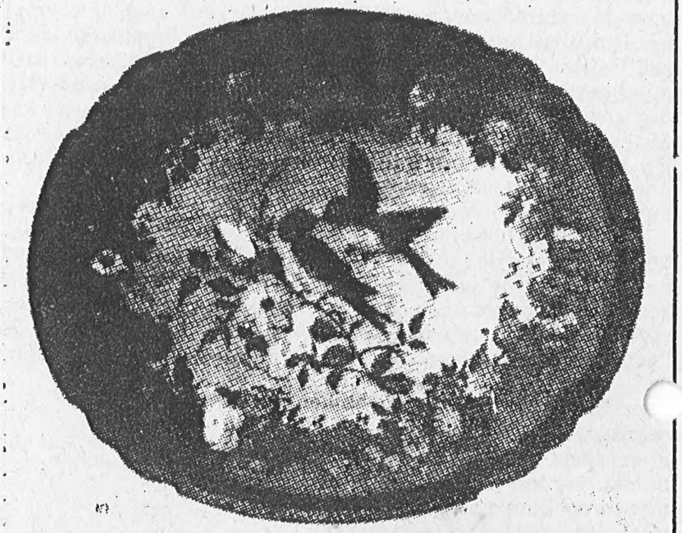
Amigoe
ZATERDAG 8 MAART 1986

WILLEMSTAD — Bij Uitgeverij Amigoe NV werd vandaag afscheid genomen van Roger Snow, die tot 1 maart van dit jaar als directeur van zowel de Amigoe als de dochter- onderneming van de uitgeverij, de Antillean Typesetting Incorporation (ATI) fungeerde. De heer Snow zal zich binnenkort vestigen op St Maarten, waar hij een engelstalig dagblad voor de Bovenwinden en de omliggende kleine Caribische eilanden zal gaan uitgeven. De eerste editie van dit dagblad, "The Chronicle", wordt verwacht in mei van dit jaar van de persen te rollen.

AMIGOE ZATERDAG 8 MAART 1986

Hindelooper volkskunst in het Curaçaos Museum

GISTERENAVOND WERD IN het Curaçaosch Museum door gedeputeerde Ing. A. Salsbach een tentoonstelling geopend van Hindelooper volkskunst. Uw verslaggever kon niet bij de opening aanwezig zijn; vandaar dat hij vooraf even een kijkje ging nemen.

De beide expositiezalen van het Museum hangen vol met een 130- tal uitingen van deze kunstvorm. In de verschillende soorten volkskunst (houtsnijwerk, knipkunst, smeedwerk, timmerwerk, etc.) heeft de Hindelooper kunst zich een zekere autonomie verworven. Ellen Schoomaker, de vervaardigster van al het werk dat thans in het Museum te zien is, heeft zich op dit gebied zeer verdienstelijk gemaakt. Zij laat met haar werk zien dat je bijna alles kunt 'beschilderen': klokken, kandelaars, sieradendoosjes, dienbladen, lepeldoosjes, sleutelplankjes, onderzetters, bloempotten en wat al niet. Dat is ook het aardige van deze tentoonstelling. Zij laat zien dat met vrij eenvoudige middelen gewone huisraad op eigen wijze gedecoreerd kan worden.

In dit kader is het vanzelfsprekend dat er enige workshops gehouden worden, en wel op maandag en woensdag aanstaande. Op maandag is die workshop van 09.00 tot 11.00 uur en op woensdag van 14.30 tot 16.30 uur. Het inschrijfgeld, waarbij dan tevens de kosten voor de materialen zijn inbegrepen, bedraagt Nafl. 30,--.

Er valt natuurlijk best een kritische kanttekening te maken bij deze tentoonstelling die tot stand kwam in samenwerking met het C.C.C. en de Sticusa. Dat is dan vooral deze: wat beoogt het Museum met deze tentoonstelling? Voor mijn gevoel is dat voornamelijk een voorbeeld willen geven, zo in de geest van: "Kijk, wat daar gedaan wordt, dat kunnen wij hier ook; uiteraard op onze eigen manier". De vraag daarbij is dan deze of de mensen die dit zouden kunnen doen (bijvoorbeeld om voor toeristen aardige voorwerpen te maken) ook tot het publiek behoort dat gewoonlijk het museum bezoekt. Wat zijn de oogmerken van Sticusa, C.C.C. en Museum als zij een tentoonstelling als deze doen plaatsvinden? Het zou niet zo gek zijn als genoemde instanties **afzonderlijk** kenbaar zouden maken wat hen ertoe gebracht heeft om **gezamenlijk** deze tentoonstelling te organiseren.

Het werk van Ellen Schoomaker — dat voor redelijke prijzen te koop is — is tot en met 27 maart aanstaande in het Curaçaosch Museum te bezichtigen.

SYBREN PAUL